

Dětský domov v Opavě se nachází v historickém centru města poblíže budovy Slezského divadla a sídlí v budově, která v dávné minulosti patřila Řádu německých rytířů. DD byl založen v říjnu roku 1959 a jeho počáteční kapacita byla 125 dětí, která byla postupem let neustále snižována až na současný maximální stav 48 dětí, které jsou rozděleny do 6. rodinných skupin, kdy dle zákona o ústavní výchově může být na jedné skupině maximálně 8. dětí. Samotná budova DD prošla několika stavebními rekonstrukcemi, kdy interiéry domova byly zmodernizovány tak, aby zde děti žijící měli podmínky k příjemnému bydlení, kdy mají k dispozici hezky udržovanou zahradu se zahradními rekreačními prvky, s bazénkem, skleník, kde si pěstují zeleninu pro vlastní spotřebu. Ke sportovní činnosti využívají malého sportovního hřiště přímo v areálu domova a také tělocvičnu a posilovací místnost. V zájmové činnosti jsou děti zapojené do keramického a výtvarného kroužku, kdy v zařízení máme keramickou dílnu. Další sportovní a zájmovou činnost děti realizují mimo DD.

O dětském domově mají lidé často velmi zkreslené představy odtržené od reality. Proto webové stránky www.dd-opava.cz jsou celoročně průběžně aktualizovány tak, aby si každý mohl udělat ucelený, pravdivý a reálný obraz o skutečném životě dětí zde žijících.

1. Pane řediteli, máte vlastní děti? A nechal byste je kamarádit se svými svěření v dětském domově?

Z prvního manželství mám dva již dospělé syny a z druhého manželství 11 letého syna. Nikdy jsem je od dětí z dětského domova neodtrhoval, ke všem dětem, jak k vlastním, tak k synům mé současné manželky, tak i k dětem z dětského domova jsem vždy přistupoval naprosto stejně... A to velmi náročně a důsledně, aby se v životě uměli sami dobře orientovat, ale vždy k nim přistupuji s otevřeným srdcem se snahou s čímkoli jim pomoci, což děti v DD často využívají.

2. Děti jsou požehnáním, ale občas i boží trest, a to i když máte klasickou rodinu. Vy máte ale přeneseně rodinu o několika desítkách dětí, neblázníte z toho už občas?

Vůbec ne ! Přesto, že v Dětském domově v Opavě pracuji již 27 let, tak stále jsem plný energie, kterou mám na rozdávávání. O nějakém syndromu vyhoření u mě nemůže být absolutně řeč ! A proč tomu tak je ? Protože svou práci neberu jako zaměstnání, ale opravdu jako své životní poslání ! Mým koníčkem je praktická psychologie, kdy se snažím dětem pomoci řešit pro ně neřešitelné a bezvýchodné situace, což se mi povětšinou daří. Toto mě pak pozitivně nabíjí a dává mi energii k řešení často skutečně složitých situací a starostí dětí. Navíc, když už jsou situace, které mně dají opravdu „ zabrat,“ tak vždy najdu povzbuzení u své manželky Olinky, která je mi velikou životní podporou.

3. Říká se, že stromek se má ohýbat, dokud je mladý, sáhnete někdy i pro výchovný políček?

Toto absolutně nepřipadá v úvahu a to nejen u mě, ale i u ostatních zaměstnanců DD ! Samozřejmě, že děti dokáží občas dospěle takzvaně „vytočit,“ ale vždy se to snažíme řešit dle jasně nastavených pravidel ve Vnitřním řádu DD, kde je pamatováno na pozitiva i na zápory v jednání dětí. Tato oblast je navíc důsledně kontrolována dozorem státního zastupitelství a pracovníky sociálně právní ochrany dětí. Navíc, je o mě známo, že při případném možném pochybení kohokoliv ze zaměstnanců bych toto řešil velmi razantně a nekompromisně !

4. Zakořeněná představa je, že v dětských domovech většinou končí Romové, je to opravdu tak ?

Ne, není tomu tak, je to pouze neopodstatněný předsudek. Nevedeme sice žádnou konkrétní evidenci, ale jednoznačně romských dětí je v dětském domově dlouhodobě ročně pouze maximálně jedna třetina z celkové populace.

5. Za dobu, co tuto práci děláte, změnilo se něco výrazně? Ať už co se třeba sociálního složení dětí týče, přístupu k výchově a tak dále...

Změnilo se toho skutečně hodně. Z dřívějších výchovných skupin, kdy vychovatelky měly na své skupině 15 dětí se postupně transformovaly skupiny rodinné, kde žije 8 dětí ve věku 3 až 18, a i více let, než dokončí své vzdělání. Děti přicházejí do DD na základě soudního rozhodnutí, kdy v naprosté většině případů je to z toho důvodu, že zcela selhala jejich biologická rodina. Naše děti se nijak neodlišují od dětí v klasických rodinách. Rozdíl je pouze v tom, že vyrůstaly v často v závadovém prostředí, které na nich zanechalo negativní stopy, se kterými se pak potýkají po celý život. Převážná většina dětí se adaptuje dobře, kdy řada dětí od nás odešla nejen z úspěšným maturitním vysvědčením, ale několik i s vysokoškolským diplomem. Po materiální stránce jsou děti zásluhou našeho zřizovatele MSK a MŠMT na tom velmi dobře, kdy stačí se podívat na naše webové stránky, které má slova potvrdit.

6. Setkáváte se často s úteků dětí a případně u některých i s násilnými sklony k dětem, nebo k dospělým ?

V právě končícím školním roce jsme nezaznamenali žádný útěk dítěte z našeho DD, avšak loni jsme zde měli kluka, který byl doslova notorický útekář, a nedobrovolně odcházel z dětského domova prakticky pořád, kdy po vyčerpání všech možností, byl přemístěn do výchovného ústavu. Vedle převážné většiny bezproblémových dětí máme také děti výchovně, či psychiatricky složité, kdy se snažíme pedagogickými a léčebnými prostředky ve spolupráci s odbornými pracovišti toto zvládat. Stává se občas, že jsme nuceni dětem snížit jejich kapesné a omezit vycházky, kdy v případě, že vyčerpáme veškeré výchovné možnosti, tak jsou problémové děti přemístěny do diagnostického, případně výchovného ústavu, kde o jejich další budoucnosti rozhodnou tamní odborní pracovníci. S násilnými sklony dětí vůči sobě navzájem nebo dospělým se nesetkáváme, snažíme se možným konfliktům předcházet, kdy velkou pomocí nám je vzájemná úzká spolupráce vychovatelek s naší speciální pedagožkou a s metodičkou prevence.

7. Jsou nějaké případy, na které jste vysloveně hrdý? Můžete uvést příklad?

Jsem hrdý na mnohé... Na své pedagogické a nepedagogické zaměstnance, jak svědomitě se našim dětem věnují, jak se jim často obětovávají na úkor sebe a svých rodin. Jsem hrdý na to, jak skvěle jsme mnohé děti úspěšně připravili na odchod do jejich samostatného života. Jsem nesmírně hrdý na to, když si uvědomím, v jakém zuboženém stavu často děti do DD přišli, a jací nyní jsou... Jeden příklad za všechny: Před 7 lety k nám přišly dvě děvčata-sestry z těžce sociálně znevýhodněného prostředí, kdy některé důsledky si ponese celý život. A přesto... Naším pedagogickým působením jsou dnes na tom obě dívky tak, že jedna z nich je úspěšnou studentkou prestižní střední školy, kdy u dětí a zaměstnanců má obrovskou autoritu a je u ní reálný předpoklad studia na vysoké škole. A její sestra, ta svou pílí a aktivitou v zájmové

činnosti dosáhla několika významných celostátních úspěchů v gymnastických a tanečních soutěžích, kdy před několika dny se vrátila z Helsinek z juniorského mistrovství světa v gymnastice. Obě sestry názorně dokazují, že dlouholetý pobyt v dětském domově jim nijak neublížil, naopak, posunul je osobnostně a vzdělanostně pozitivně nesmírně dopředu. Před oběma dívkami se s obdivem skláním.

8 . Na dětech z dětského domova možná leží trochu společenské stigma, řekl byste, že to mají v životě těžší?

Ano, souhlasím. Vždy záleží na osobnosti každého dítěte, jak se s životní realitou vyrovná. Pokaždé se však dětský domov snaží každému z nich odchod z dětského domova a zapojení se do života, co nejvíce usnadnit. Především v pomoci s bydlením formou získání tzv. Domů na půl cesty, bydlení Sámovka v Praze nebo v pomoci se zajištěním pracovního poměru. Vždy je to velmi individuální, kdy jsme občas překvapení tím, že tam, kde bychom to nečekali, tak je náš svěřenec velmi úspěšný a naopak. Pozitivní příklad... Před několika roky od nás odešel kluk, kterému jsme zajistili tzv. Startovací byt v Opavě, po roce odešel do Prahy, kde se jevil dosti problémově, avšak, dnes je z něj velmi úspěšný kadeřník-podnikatel, ke kterému se chodí stříhat významné hudební a společenské osobnosti. S velkou hrdostí se Lukáš k našemu DD hlásí a navštěvuje nás, kdy se vždy z dětmi setká na besedách a obdaruje je drobnými dárky.

9. Po ukončení ústavní výchovy a nabytí zletilosti, kdy vaši svěřenci DD opustí, tak staráte se o ně ještě nějakou dobu „venku“? Odchází z DD bez peněz a bydlení, nebo je toto nějak zařízeno?

Naše děti jsou na odchod z dětského domova připravovány soustavně, kdy jsou pedagogickými pracovníky vedeni ke každodenním činnostem, jako je tomu v běžné klasické rodině. Perou si v pračkách prádlo, každou neděli si sami na svých rodinných skupinách vaří, kdy si plánují rozpočet na stravu a potom si zcela sami nakupují, čímž se učí i správně hospodařit s penězi. Nejméně půl roku před jejich odchodem z DD ve spolupráci se sociálními pracovníky OSPOD řešíme s konkrétními dětmi možnosti jejich budoucí seberealizace se zaměřením na bydlení, profesní a finanční možnosti a případný nožný návrat do jejich rodinného prostředí. Děti po dosažení zletilosti při odchodu od nás z dětského domova dostávají tzv. věcnou nebo finanční pomoc a to až do maximální možné částky 25.000 Kč. / do 2.500 korun za 1. rok strávený v DD /. Tyto peníze mají na počáteční start, kdy si společně s naší pomocí zabezpečují bydlení a jeho vybavení. Zásadní je, že děti rozhodně neodcházejí z dětských domovů bezprizorní ! Zletilým pak po odchodu z DD pomáhají sociální odbory daných měst a obcí, kdy my sami jsme s dětmi často v kontaktu a nápomocni jim, pokud to potřebují. Je naprosto přirozené, že se zaměstnanci domova s bývalými dětmi dále stýkají a vzájemně se navštěvují.

10. Jaké kvalifikační požadavky jsou kladeny na pozici pedagoga v dětských domovech, je o tuto práci mezi lidmi zájem ?

Ano, o práci vychovatele v dětských domovech je dlouhodobě velký zájem, avšak... Kvalifikační požadavky na tuto pozici jsou velmi vysoké. Dle zákona o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. novelizovaného zákonem č. 197/2014 Sb. musí zájemci o místo vychovatele v dětských domovech splnit kvalifikaci vysokoškolským pedagogickým

vzděláním, které musí být zaměřeno na speciální pedagogiku, nebo v druhém případě maturitním studiem na střední pedagogické škole, obor vychovatelství a k tomu bezpodmínečně musí být 3 semestrální studium speciální pedagogiky uskutečněném na pedagogické fakultě v programu celoživotního vzdělávání. Dále je zásadní, že nově dle novelizovaného zákona lze přijmout nového uchazeče pouze v případě, že má kvalifikační požadavky již splněné, nestačí, že si studium teprve dokončuje, v tom případě jej přijmout do dětského domova nelze !

K tomu musí přijatí vychovatele předložit psychologický posudek od klinického psychologa akreditovaného MŠMT o způsobilosti vykonávat pozici pedagoga v ústavní výchově.

11. Trochu stranou tématu, o část dětského domova žádali v restituci němečtí rytíři, už je to nějak dořešeno?

Dětský domov v Opavě je majetkem Moravskoslezského kraje, kdy v únoru 2000 podala na MSK žalobu Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova / dříve Řád Německých rytířů / a to na určení vlastnického práva k budově, v níž náš DD sídlí. Řád vzal poději žalobu zpět, kdy jí v roce 2015 podal znovu a to nejen na MSK, ale i na Českou republiku, úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Dořešeno není absolutně nic, domnívám se, že vyřešení tohoto sporu je v nedohlednu. Spolupráce se zřizovatelem našeho dětského domova, Moravskoslezským krajem je dlouhodobě na vynikající úrovni, což výrazně napomáhá k pozitivní výchově dětí zde žijících.

12. Pane řediteli, na závěr zásadní otázka: Jak vidíte budoucnost dětských domovů v nejbližším horizontu 3 let s ohledem na to, že se zvažuje, zda nepřejdou pod MPSV ?

Dětské domovy by měly nadále zůstat pod gescí ministerstva školství a to především proto, že zabezpečují komplexní výchovně vzdělávací péči, kdy ministerstvo práce a sociální péče není schopné toto realizovat. Dětské domovy poskytují plně funkční náhradní výchovnou péči pro děti, u kterých selhala jejich biologická rodina, případně pěstounská péče. Zásadní je také to, že převedením dětských domovů pod gesci MPSV by došlo k rozbití uceleného dobře fungujícího systému ústavní péče, kdy v zařízeních, která patří pod oblast školství, jsou mnohonásobně vyšší nároky na pedagogické pracovníky, než je tomu v zařízeních MPSV. Navíc, DD dlouhodobě poskytují svou péči nejen dětem, u kterých selhala funkčnost jejich rodin, ale také dětem, které přicházejí do dětských domovů s psychickými poruchami, s poruchami osobnostního vývoje, s poruchami chování, děti s ADHD, děti se závažnými zdravotními problémy a často s těžkými traumaty, které prožily ve svých biologických rodinách. Následná péče o tyto děti vyžaduje výchovně systémové působení a odborně vzdělané pracovníky, kteří jsou schopni dětem pomoci. Proto převod ústavní výchovy pod MPSV není na místě ! Samozřejmě, že k umístění dětí do dětských domovů musí docházet až tehdy, kdy prostě není jiné cesty, kdy se nepodaří stabilizovat poměry v biologické rodině, a kdy se nenajde náhradní rodina, a to ani na dobu přechodnou.

Současná ústavní výchova je nyní v situaci, kdy je sice potřebné mnohé reformovat, avšak, musí se tak činit nesmírně uvážlivě, citlivě a mnohá rozhodnutí se musí vážit doslova na lékárnických váhách ! Bohužel, v poslední době bylo ze strany ministryně Marksové a některých nestátních, neziskových organizací jako „ Vteřiny poté,, napácháno mnoho škod, kdy často dochází z jejich strany k úmyslnému zkreslování skutečností, popisování nepravd a

dávání prostoru ve sdělovacích prostředcích různým diletantům, kteří o skutečném životě v dětských domovech nemají ani potuchy... ! Skutečná realita je přitom taková, že k dětem se v dětských domovech přistupuje v rodinném duchu se snahou je připravit na bezproblémový přechod do jejich samostatného života.

Osobní profil ředitele Dětského domova v Opavě:

Ředitel Milan Škrabal po studiu na Střední pedagogické škole v Krnově vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, studijní obor pedagogika a následně na pedagogické fakultě v Ostravě absolvoval studium speciální pedagogiky. Pracoval jako vychovatel a zástupce ředitele na SOU Sigma v Dolním Benešově.

Od roku 1990 pak v DD, kdy z pozice vychovatele se postupně vypracoval na vedoucího vychovatele, zástupce ředitele až na současného ředitele, kterého po dvou vyhraných konkurzech vykonává 11 rokem. Jeho pedagogická práce je vysoce ceněna, kdy po získání „Ocenění hejtmana,, v roce 2011 bylo řediteli Škrabalovi loni, v roce 2016 v Praze ve Valdštejnském paláci slavnostně předáno ministryni školství Kateřinou Valachovou nejvyšší možné pedagogické vyznamenání a to:

Medaile MŠMT 1. stupně za jeho dlouhodobou vynikající pedagogickou činnost.

Je podruhé ženatý, má 3 syny a od narození bydlí v Opavě.